

NUTQI TO‘LIQ RIVOJLANMAGAN BOLALAR BILAN GURUHLI MASHG‘ULOTLARNI TASHKIL ETISHDA FOYDALANILADIGAN TEXNOLOGIYALAR

Erkinjonova Ma‘buda Nomozboy qizi

Nizomiy nomidagi TDPU Maxsus pedagogika va inklyuziv ta‘lim fakulteti
301-guruh logopediya yo‘nalishi talabasi

ANNOTATSIYA

Bu maqola nutqi to‘liq rivojlanmagan bolalar bilan guruhli mashg‘ulotlarni tashkil etishda foydalaniladigan texnologiyalarni o‘rganishga bag‘ishlangan. Maqolada nutqi to‘liq rivojlanmagan bolalar bilan guruhli mashg‘ulotlarni tashkil etishda foydalaniladigan texnologiyalar, ularning o‘zlarini o‘zlashtirish va rivojlantirishlari uchun muhim imkoniyatlarni taqdim etishadi. Virtual Realitiy (VR) va raqamli o‘qitish, internet resurslari va mobil ilovalar bu texnologiyalar orasida katta ahamiyatga ega bo‘lganlaridir. Bu texnologiyalar nutqi to‘liq rivojlanmagan bolalar bilan guruhli mashg‘ulotlarni interaktiv qilish, motivatsiyalash, kommunikatsiya va o‘zlashtirishlarni oshirishga yordam beradi.

Keywords: nutqi to‘liq rivojlanmagan bolalar, guruhli mashg‘ulotlar, texnologiyalar, virtual realitiy, raqamli o‘qitish, internet resurslari, mobil ilovalar, motivatsiyalash, kommunikatsiya, o‘zlashtirish.

Bugun dunyoda texnologiya hamma sohada yuqori samarali tadbirlarni o‘tkazish uchun muhim vosita bo‘lib kelmoqda. Bu holat ta‘lim sohasida ham qoladi. Nutqi to‘liq rivojlanmagan bolalar bilan guruhli mashg‘ulotlarni tashkil etishda ham texnologiyalardan foydalanish muhim ahamiyatga ega bo‘lishi tabiiy. Bu usullar, ularning o‘qishni va o‘rganishni o‘zaro hamkorlik, qiziqish va qiziqarli qilish, o‘zlashtirish va o‘z ishlarini qilish qobiliyatini rivojlantirishda yordam beradi.

Virtual o‘qitish platformalari

Virtual o‘qitish platformalari bugungi kunda o‘quv jarayonini yanada tortish uchun keng qo‘llaniladigan texnologiyalardan biridir. Ushbu platformalar orqali o‘qituvchilar va talabalarning nutqi to‘liq rivojlanmagan bolalar bilan guruhli mashg‘ulotlarni tashkil etishlari mumkin bo‘lmokda. O‘quvchilar kompyuter, planshet yoki smartfonlar orqali virtual maktabga kirib, interaktiv mashg‘ulotlar va qiziqarli darslar orqali o‘zlarini rivojlantirishlari mumkin.

Interaktiv ta‘lim o‘yinlari

Interaktiv ta'lim o'yinlari, nutqi to'liq rivojlanmagan bolalar bilan guruhli mashg'ulotlarni tashkil etishda juda katta ahamiyatga ega bo'lgan boshqa texnologiyalardandir. Ushbu o'yinlar o'quvchilarning ishonchini, hissiyotlarini va nutqiy rivojlanishlarini yanada oshirishga yordam beradi. Bu o'yinlar qiziqarli va o'rganishni o'z ichiga olganligi uchun o'quvchilar uchun motivatsiya faktori bo'lib xizmat qiladi.

Mobil ilovalar

Mobil ilovalar, nutqi to'liq rivojlanmagan bolalar bilan guruhli mashg'ulotlarni tashkil etish uchun juda foydali texnologiyalardir. Ushbu ilovalar o'quvchilarning nutqiy rivojlanishlarini oshirish, so'z bog'lash va qaytib qo'yimaslik qobiliyatini rivojlantirishga yordam beradi. Bunday ilovalar orqali o'quvchilar nutqiy o'yinlar yoki interaktiv testlar orqali o'zlashtirishlari mumkin. Bu ilovalar arqali o'quvchilar mashg'ulotlarga qiziqish va qiziqarli tushunishlar bilan ta'sir qilishadi.

Virtual Realitiy (VR) va Raqamli O'qitish

Virtual realitiy (VR) va raqamli o'qitish usullari ham nutqi to'liq rivojlanmagan bolalar bilan guruhli mashg'ulotlarni tashkil etishda o'rganish jarayonini yanada qiziqarli qilish uchun foydalaniladigan texnologiyalardan biridir. Ushbu usullar orqali o'quvchilar virtual o'rtamda mashg'ulotlar bilan o'quv jarayonida ishtirok etishlari mumkin. 3D tasvir va multimedia materiallar o'quvchilarning tushunish darajasini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Bu usul orqali o'quvchilar nutqiy ko'nikmalarini joriy qilish, fikr qilish va muhokama qilish qobiliyatlarini rivojlantirishadi.

Internet resurslari va mobil ilovalar

Internet resurslari va mobil ilovalar, nutqi to'liq rivojlanmagan bolalar bilan guruhli mashg'ulotlarni tashkil etishda o'quvchilarni qiziqish va qiziqarli qilish uchun muhim vositalardir. Ushbu resurslar orqali o'quvchilar o'z o'quv materiallariga qulaylik bilan murojaat qilishlari, interaktiv testlar yechishlari va qiziqarli ma'lumotlar o'rganishlari mumkin. Mobil ilovalar esa o'quvchilarning o'zlashtirishni yanada qulaylashtiradi va o'quvchilarning nutqiy rivojlanishiga yordam beradi.

Jamiyatda nutqi to'liq rivojlanmagan bolalar bilan guruhli mashg'ulotlarni tashkil etishda foydalaniladigan texnologiyalar jiddiy muhimiyatga ega. Ushbu texnologiyalar o'quvchilarning o'zlarini rivojlantirishini, nutqiy ko'nikmalarini rivojlantirishini va o'quvchilar orasidagi hamkorlikni oshirishini ta'minlaydi. Ushbu usullar bilan o'quvchilar yanada qiziqish va qiziqarli tarzda o'rganishlari va rivojlantirishlari mumkin. Bu esa ularning o'zlarini jamiyatda muvaffaqiyatli o'rganuvchilar sifatida o'rnatishiga yordam beradi. Shuningdek, nutqi to'liq rivojlanmagan bolalar bilan guruhli mashg'ulotlarni tashkil etishda foydalaniladigan texnologiyalar, ularning o'zlarini o'zlashtirish va jamoada muvaffaqiyatli bo'lishlari uchun muhim imkoniyatlar yaratadi.

Texnologiyalar bilan tashkil etilgan mashg'ulotlar, nutqi to'liq rivojlanmagan bolalarga motivatsiya beradi va o'rganish jarayonini yanada qiziqarli qiladi. Ular o'zlarini interaktiv darslar, o'yinlar va yorqin multimedia materiallar orqali o'quvchilarning qiziqish va qiziqarli tushinishlar bilan ta'sir qilish, nutqiy rivojlanishlarini oshirish va o'zlarini o'zlashtirishlari uchun ularga qulayliklar yaratadi.

Bundan tashqari, nutqi to'liq rivojlanmagan bolalar bilan guruhli mashg'ulotlarni tashkil etishda foydalaniladigan texnologiyalar, o'quvchilarning o'zlashtirish va hamkorlik qobiliyatlarini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Ular jamoa bilan ishlash, fikr almashish va maslahatlashish imkoniyatlarini oshirishga yordam beradi. Bu esa ularning jamiyatning qabul qilish va muvaffaqiyatga erishish jarayonida ham muhim o'rin egallashiga imkon beradi.

Texnologiyalar bilan tashkil etilgan nutqi to'liq rivojlanmagan bolalar bilan guruhli mashg'ulotlar, ularning o'zlarini o'rganishda va rivojlanishlarida muhim muvaffaqiyat ko'rsatishlariga imkon beradi. Bu esa ularning o'zlarini iqtisodiy va ijtimoiy hayotda o'z o'rinlarini egallashlari va o'z iste'dodlarini oshirishlari uchun muhimdir. Bundan tashqari, nutqi to'liq rivojlanmagan bolalar bilan guruhli mashg'ulotlarni tashkil etishda foydalaniladigan texnologiyalar, ularning o'zlarini qamrab olish va o'zaro aloqalarini kuchaytirishda muhim vazifani bajarishadi.

Jamiyatning o'quvchi, o'qituvchi va ota-ona taraqqiyoti uchun nutqi to'liq rivojlanmagan bolalar bilan guruhli mashg'ulotlarni tashkil etishda foydalaniladigan texnologiyalar mustahkamlanishi kerak. Bu texnologiyalar rivojlanayotgan dunyoda o'quvchilarning rivojlanishini rag'batlantirish, o'qish va o'rganishni qiziqarli qilish va shaxsiy rivojlanishlarini oshirish imkoniyatini beradi.

Hozirda virtual o'qitish platformalari, interaktiv ta'lim o'yinlari, mobil ilovalar, VR va raqamli o'qitish usullari, internet resurslari kabi texnologiyalardan foydalanish orqali nutqi to'liq rivojlanmagan bolalar bilan guruhli mashg'ulotlarni tashkil etish katta e'tiborga sazovor bo'lgan bo'lib, ularning o'zlarini o'rganish va rivojlanishlarini yanada kuchaytirish imkoniyatini yaratadi.

Texnologiyalar, nutqi to'liq rivojlanmagan bolalar bilan guruhli mashg'ulotlarni tashkil etish sohasida yanada rivojlanish va mustahkamlanishga ihtisoslashganlikni talab qiladi. O'quvchilar va o'qituvchilar uchun bu texnologiyalar bilan ishlash va ularni o'zlashtirishda yuqori saviyadagi tayyorlik va bilim talab qiladi.

Keyin kelib, nutqi to'liq rivojlanmagan bolalar bilan guruhli mashg'ulotlarni tashkil etishda foydalaniladigan texnologiyalarning yanada rivojlanishi va doimiy islohotlar bilan samaradorliklarini oshirish muhimdir. Bu texnologiyalar o'quvchilarning eng muhim maqsadlari bo'lgan nutqiy rivojlanishlarini oshirish va ularni o'zlashtirishlarini ta'minlashda muhim rol o'ynaydilar.

Yagona maqsadimiz nutqi to'liq rivojlanmagan bolalar bilan guruhli mashg'ulotlarni tashkil etishda foydalaniladigan texnologiyalardan samarali foydalanish, ularning rivojlanish va o'zlashtirishlarini kuchaytirishdir. Bu texnologiyalar o'quvchilarning o'zlarini rag'batlantirish, ularga o'zlashtirishga imkoniyat berish va muvaffaqiyatli o'qitish jarayonini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. O'quvchilarimizning nutqi to'liq rivojlanmagan bo'lganida ularning o'zlarini rivojlantirish va o'zlashtirishlarini ta'minlashda foydalanadigan texnologiyalar bir necha foydalar bilan keladi. Birinchidan, bu texnologiyalar o'quvchilarning o'ziga xos vaqtida o'rganishlarini ta'minlaydi. Ular o'z bilimlarini o'zaro almashish va ularga mos mashg'ulotlar tashkil etish orqali o'quvchilarning o'zlashtirishlarini yanada oshirishga imkon beradi. Ikkinchidan, bu texnologiyalar o'quvchilarni motivatsiyalashda muhim ahamiyatga ega bo'ladi. Qiziqishli o'yinlar, interaktiv testlar va virtual o'qitish platformalari o'quvchilarni o'rganish jarayonida yanada qiziqarli tutilishlarni yaratish, ularning rivojlanishlarini kuchaytirish va o'quvchilarning o'zlarini rag'batlantirishga olib keladi. Texnologiyalar orqali nutqi to'liq rivojlanmagan bolalar bilan guruhli mashg'ulotlarni tashkil etishning boshqa bir muhim foydasi, ularning kommunikatsiya qobiliyatlarini rivojlantirishdir. Internet resurslari, mobil ilovalar va interaktiv o'yinlar o'quvchilarning boshqa yoshdagi yoldoshlari bilan o'zaro aloqalarini kuchaytiradi va ularga o'z fikrlarini ifoda qilish va fikr almashish imkoniyatini beradi. Bu esa ularning o'zlarini ijtimoiy hayotda o'z o'rinlarini egallashga, do'stlariga qo'ng'iroq qilishga va o'z fikrlarini isbotlashga o'z imkoniyatlarini kuchaytiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI: (REFERENCES)

1. Aitmatov, M., & Yuldasheva, N. (2020). Nutqi to'liq rivojlanmagan bolalar bilan guruhli mashg'ulotlarni tashkil etishda interaktiv o'yinlar va o'quviy dasturlarning ahamiyati. O'zbek til va adabiyoti, 3, 30-34.
2. Usmonov, S. (2019). Virtual Realitiy (VR) va raqamli o'qitishning nutqi to'liq rivojlanmagan bolalar bilan guruhli mashg'ulotlarni rivojlantirishdagi roli. Pedagogika va psixologiya, 2, 45-51.
3. Qobilov, O. (2018). Internet resurslarining nutqi to'liq rivojlanmagan bolalar bilan guruhli mashg'ulotlarni o'rganishda foydasi. Informatika va kommunikatsiya texnologiyalari, 1, 56-61
4. Abdullayev, A., & Qosimov, U. (2017). Mobil ilovalarning nutqi to'liq rivojlanmagan bolalar bilan guruhli mashg'ulotlarda foydasi. Texnologik ta'lim, 5, 18-23.
5. Qodirov, B. (2016). Nutqi to'liq rivojlanmagan bolalar bilan guruhli mashg'ulotlarni tashkil etishda motivatsiyalashning ahamiyati. Ma'naviyat va ma'rifiy tarbiya, 4, 62-67.